

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

2027
Nacionālā
attīstības plāns

ESPON

Co-funded by
the European Union
Interreg

EUROPEAN
U R B A N
I N I T I A T I V E

URBACT

Co-funded by
the European Union
Interreg

LATVIJA

sli.do.com #ESPONLV

1. prezentācija

Ainava un teritorijas plānošanas šodien

Luīze Eglīte
VARAM

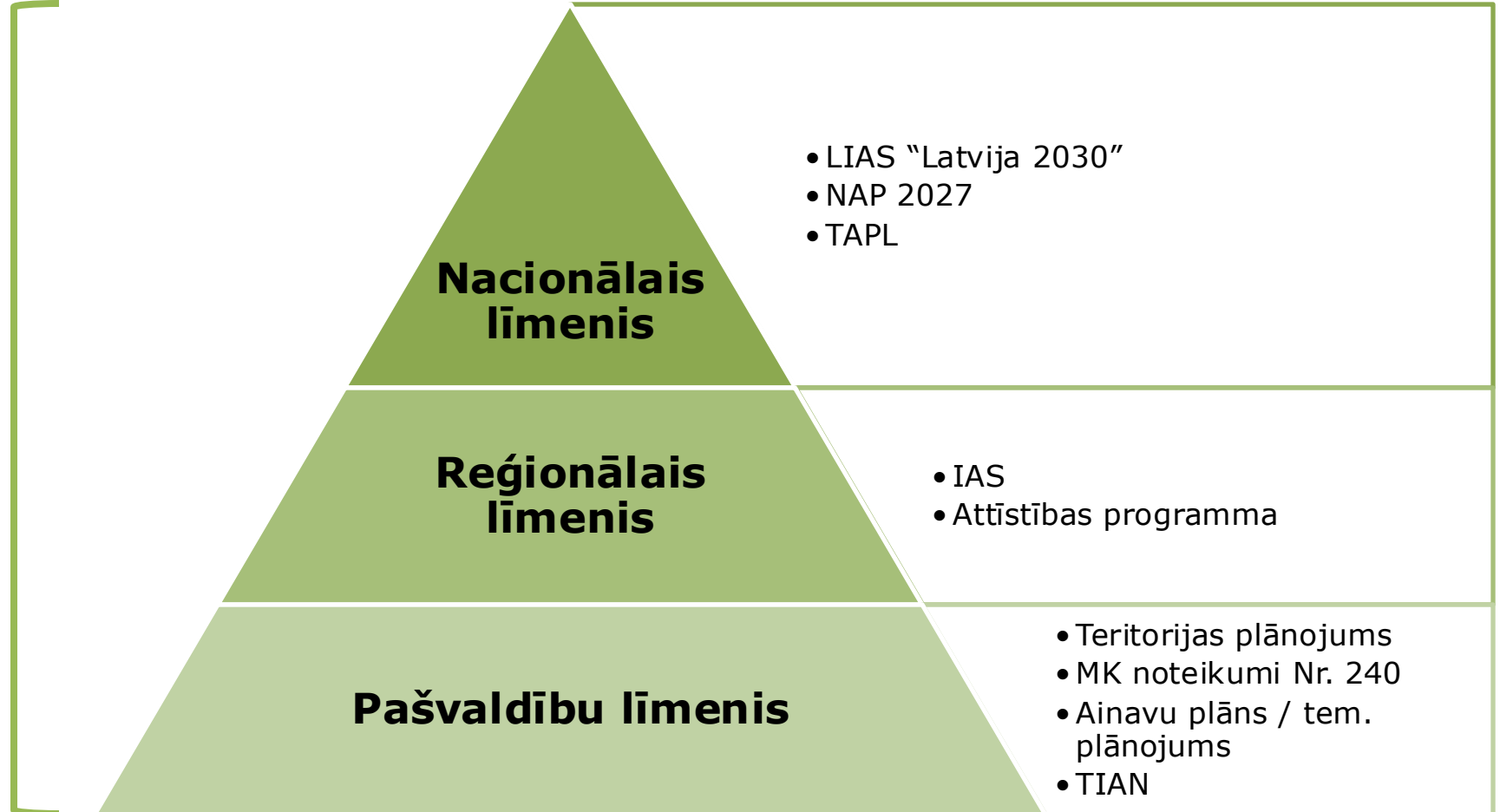

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

Ainavu politika dažādos plānošanas līmeņos

Eiropas Padomes ainavu konvencija

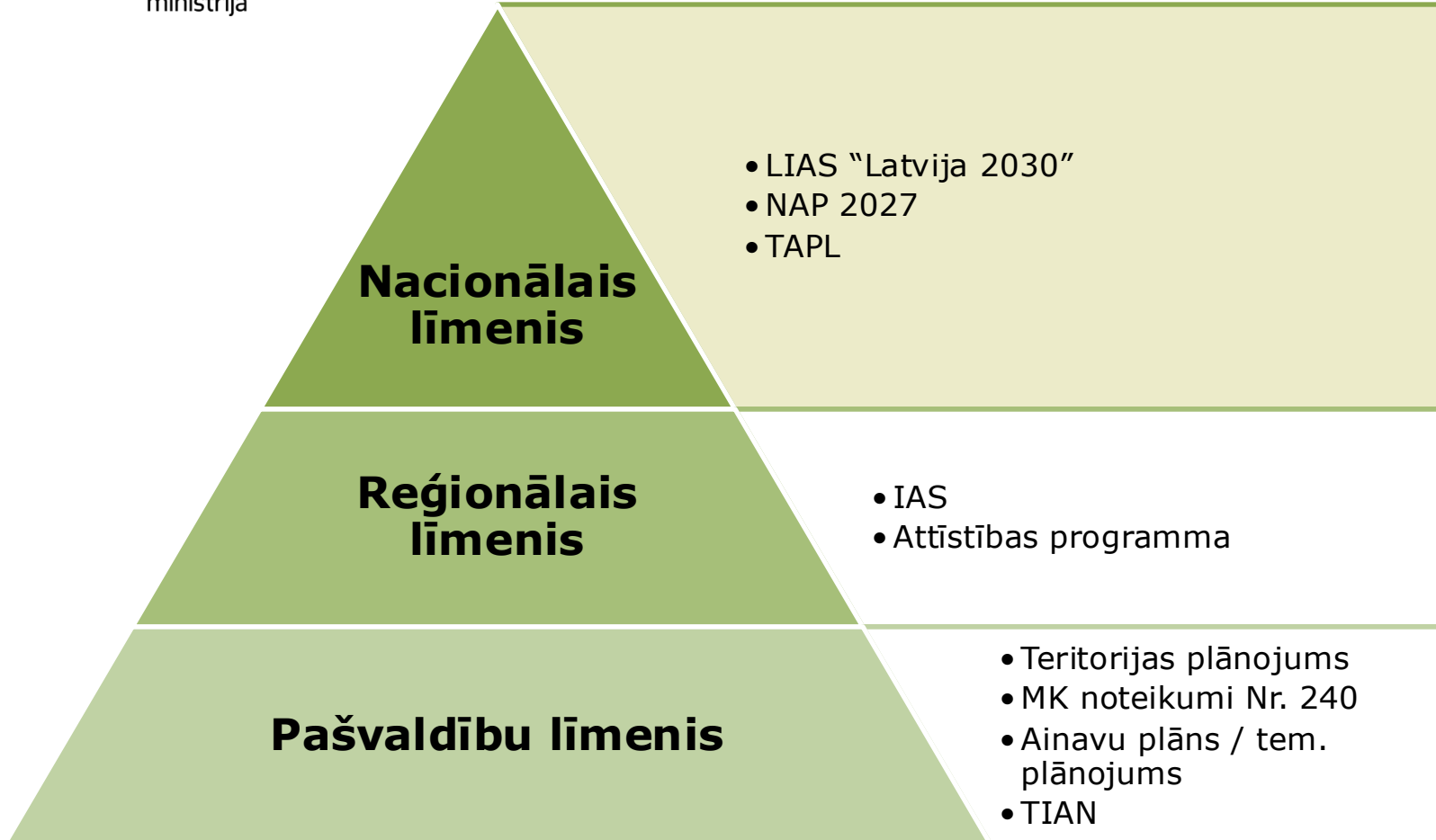
Eiropas Padomes Ainavu konvencija **uzliek valstīm pienākumu atzīt ainavu** kā būtisku sabiedrības labklājības, kultūras identitātes un vides kvalitātes elementu, kā arī to **aizsargāt, pārvaldīt un plānot**. Tā paredz **ainavas integrēšanu dažādās nozarēs** un sabiedrības iesaisti lēmumu pieņemšanā par ainavas attīstību.

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

Ainavu politika dažādos plānošanas līmeņos

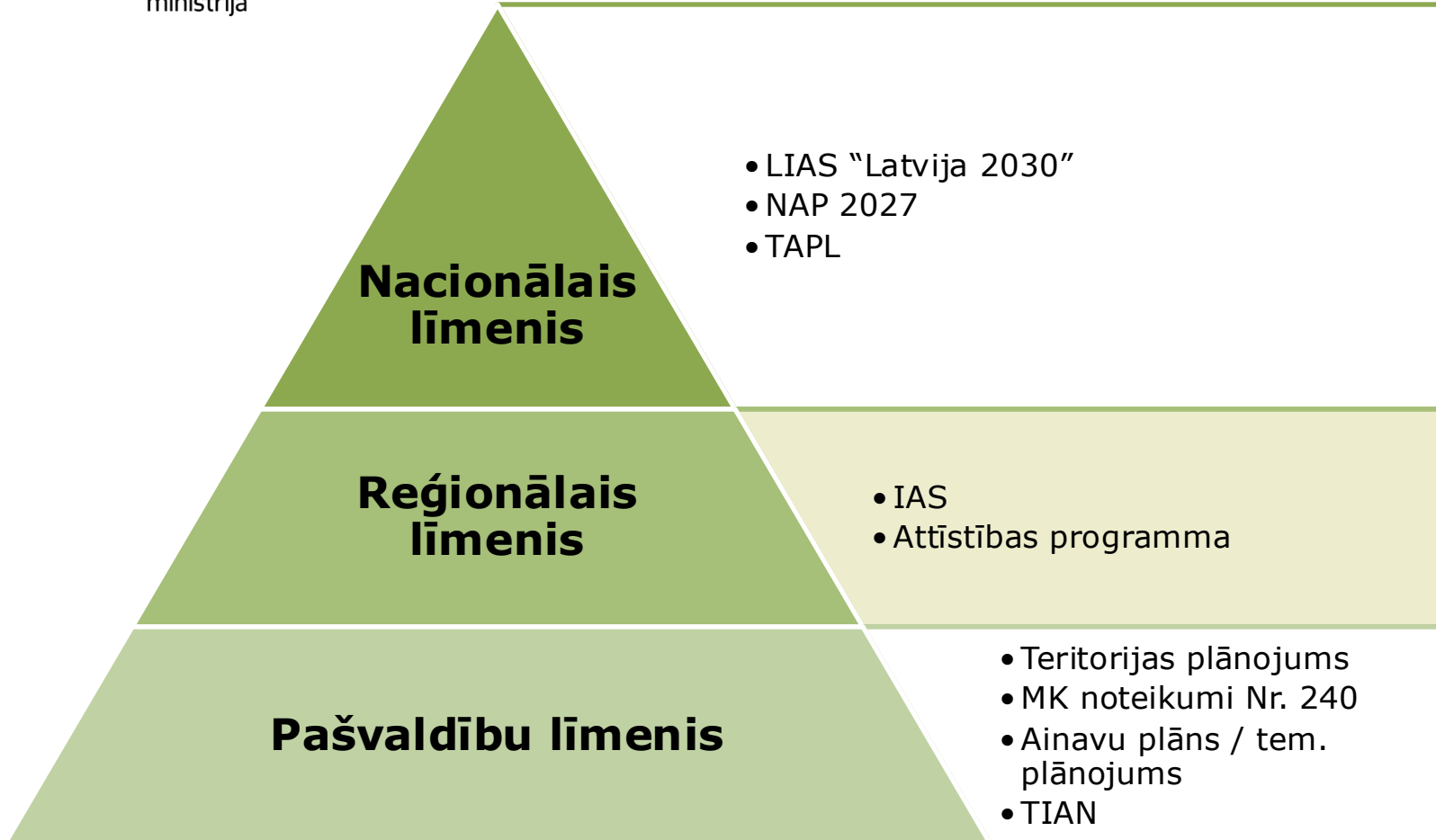

- **Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija "Latvija 2030"** – nosaka ilgtermiņa attīstības **redzējumu**, kur ainava tiek skatīta kā nozīmīgs dzīves kvalitātes, kultūras identitātes un teritorijas attīstības resurss.
- **Nacionālais attīstības plāns 2021.–2027. gadam** – konkretizē politikas **prioritātes** un pasākumus, kas ietver ilgtspējīgu teritorijas attīstību un ainavas kvalitātes saglabāšanu praktiskā rīcības līmenī.
- **Teritorijas attīstības plānošanas likums** – nodrošina **tiesisko ietvaru**, kas regulē, kā ainavas aizsardzība, izmantošana un attīstība tiek integrēta teritorijas plānošanas procesos Latvijā.

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

Ainavu politika dažādos plānošanas līmeņos

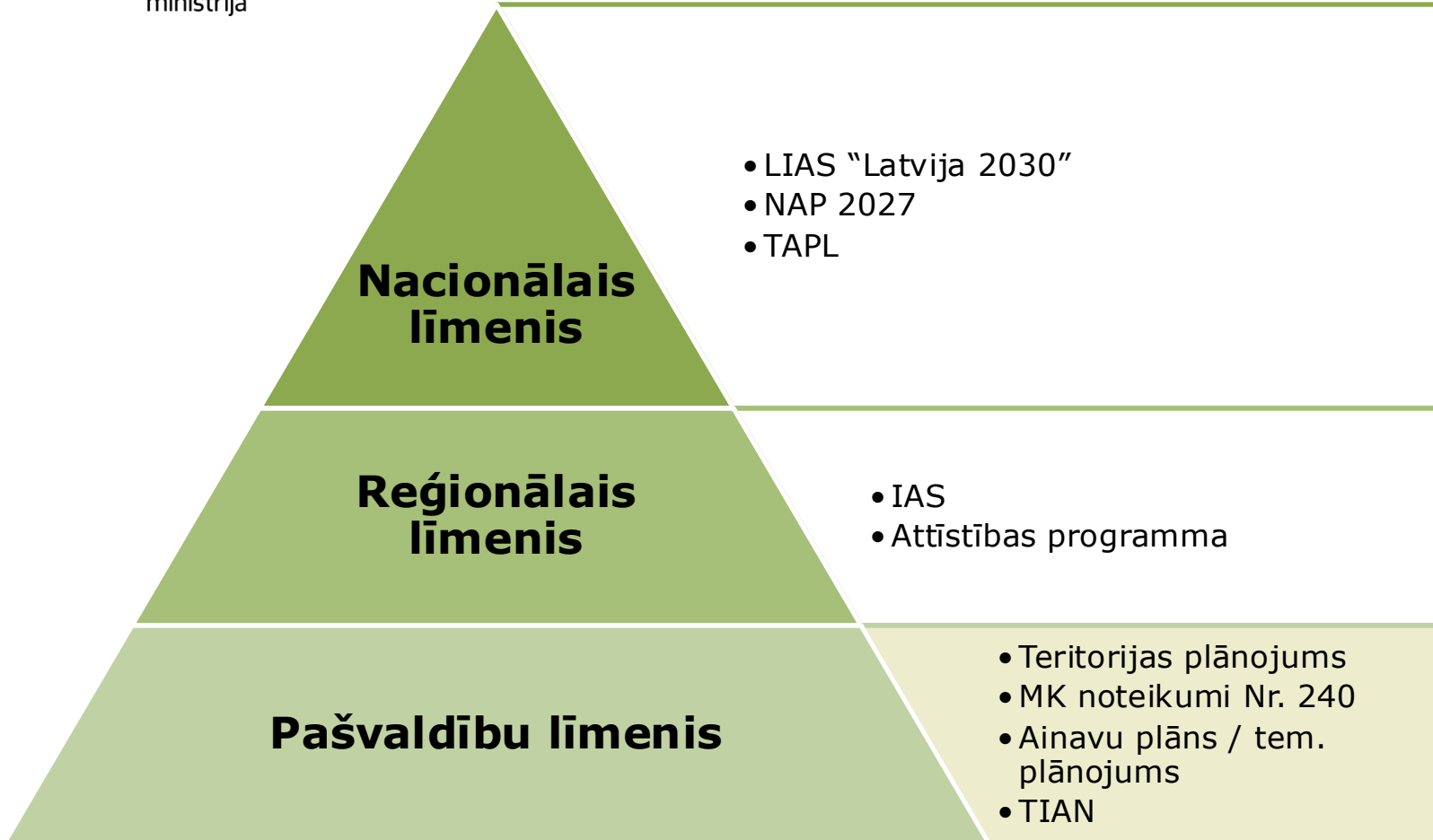

- **Ilgspējīgas attīstības stratēģija** - nosaka ilgtermiņa **attīstības virzienus** reģionā, integrējot ainavas saglabāšanu un attīstību kā būtisku teritorijas identitātes un konkurētspējas elementu.
- **Attīstības programma** - nosaka **konkrētus rīcības** pasākumus un projektus, ar kuru palīdzību tiek īstenota ilgtspējīga teritorijas attīstība, tostarp ainavas apsaimniekošana un kvalitātes uzlabošana.

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

Ainavu politika dažādos plānošanas līmeņos

- **MK noteikumi Nr. 240** - nosaka teritorijas plānošanas **dokumentu izstrādes** kārtību, paredzot prasības arī ainavu izvērtēšanai un integrēšanai plānošanas procesā.
- **Teritorijas plānojums** – **galvenais instruments**, ar kuru nosaka pašvaldības teritorijas telpisko attīstību un zemes izmantošanas principus, integrējot ainavas struktūras, vērtības un aizsardzības prasības.
- **Ainavu plāns / tematiskā plānojuma dokuments** - **detalizēti** nosaka konkrētas teritorijas ainavas saglabāšanas, attīstības un pārvaldības risinājumus pašvaldības līmenī.
- **TIAN** - reglamentē atļauto teritorijas izmantošanu un apbūvi, tieši **ietekmējot** ainavas vizuālo kvalitāti un telpisko struktūru.

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

Ainavu teritorijas Latvijā

Vietējas nozīmes ainaviski vērtīgas teritorijas

- (TIN5) Teritorija ar īpašiem noteikumiem
- Ainaviski vērtīgo teritoriju identificēšana un noteikšana nodrošina, ka tiek saglabātas vietas, kuras iedzīvotāji novērtē un uztver kā savu dzīves telpu

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

Ainavu teritorijas Latvijā

Aizsargājāmie ainavu apvidi

- 9 aizsargājamo ainavu apvidi
- Iekļaujas ĪADT
- Aizsargāt Latvijai raksturīgo kultūrvidi un ainavas daudzveidību, tajā esošos dabas elementus, kas ir būtiski aizsargājamo sugu un biotopu ekoloģisko funkciju nodrošināšanai, kā arī veicināt tūrismu un dabu saudzējošu atpūtu

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

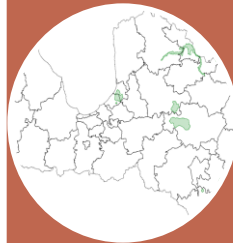
Ainavu teritorijas Latvijā

Reģionālas nozīmes ainaviski vērtīgas teritorijas

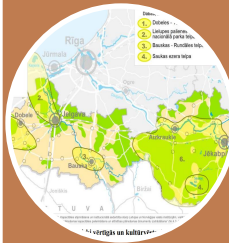
- Nosaka plānošanas reģioni
- Parasti noteiktas iekš plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības programmas
- Šie dalījumi ir metodiski un plānošanas rakstura, nevis juridiski saistoši

TIN5

Aizsargājамie
ainavu apvidi

Reģionālas
nozīmes
ainaviski
vērtīgas
teritorijas

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

Ainavu teritorijas Latvijā

Nacionālas nozīmes ainaviski vērtīgas teritorijas

- Noteiktas 18 potenciālās teritorijas iekš VPP pētījuma
- Informācija, kura izriet no pētījuma metodikas atrodama ainavu atlantā
- Šis iedalījums nav juridiski saistošs un nav oficiāli noteikts

TIN5

Aizsargājamie
ainavu apvidi

Reģionālas
nozīmes
ainaviski
vērtīgas
teritorijas

Nacionālas
nozīmes
ainaviski
vērtīgas
teritorijas

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

Ainavu teritorijas Latvijā

Unikālās ainavas

- Stratēģijas "Latvija 2030" (Telpiskās attīstības perspektīva) uzdevums: «Lai saglabātu Latvijai tipiskās unikālās dabas un kultūrvēsturiskās ainavas, kas veido priekšnoteikumus iedzīvotāju dzīves vides kvalitātei, ir: **jānosaka Latvijai tipiskās un unikālās ainavas**, jāveic to inventarizācija un jāizstrādā priekšlikumi ainavu apsaimniekošanai un procesu monitoringam»

TIN5

Aizsargājамie
ainavu apvidi

Reģionālas
nozīmes
ainaviski
vērtīgas
teritorijas

Nacionālas
nozīmes
ainaviski
vērtīgas
teritorijas

Unikālās
ainavas

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

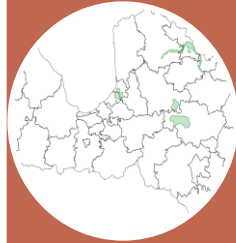
Ainavu teritorijas Latvijā

Tipiskās ainavas

- Stratēģijas "Latvija 2030" (Telpiskās attīstības perspektīva) uzdevums: «Lai saglabātu Latvijai tipiskās unikālās dabas un kultūrvēsturiskās ainavas, kas veido priekšnoteikumus iedzīvotāju dzīves vides kvalitātei, ir: **jānosaka Latvijai tipiskās un unikālās ainavas**, jāveic to inventarizācija un jāizstrādā priekšlikumi ainavu apsaimniekošanai un procesu monitoringam»

TIN5

Aizsargājamie
ainavu apvidi

Reģionālas
nozīmes
ainaviski
vērtīgas
teritorijas

Nacionālas
nozīmes
ainaviski
vērtīgas
teritorijas

Unikālās
ainavas

Tipiskās
ainavas

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

Ainavu teritorijas Latvijā

Ainavu dārgumi

- VARAM sadarbībā ar plānošanas reģioniem un LNB Latvijas valsts simtgades programmas ietvaros īsteno aktivitāti "Dāvāna Latvijai – elektroniska ainavu dārgumu krātuve "Latvijas ainavu dārgumi vakar, šodien, rīt".
- 2017. g. ikviens iedzīvotājs varēja pieteikt ainavu dārgumus
- 50 pieteikumi iekļauti LNB dārgumu krātuvē.

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

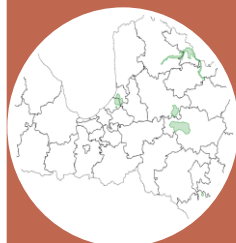
Ainavu teritorijas Latvijā

Latvijas Kultūras kanons

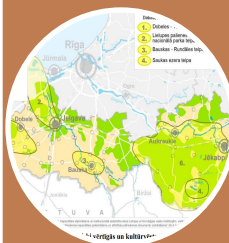
- Vispārīgas, visai Latvijai nozīmīgas ainava grupas (ņemot vērā Ainavu dārgumu teritorijas un priekšlikumus)
- Pievienota kā Ainavu sadaļa LKK 2021. gadā
- Nodrošināt vienkopus informācijas pieejamību par Latvijas kultūras kanona vērtībām dažādu Latvijas institūciju krātuvēs un arhīvos.

TIN5

Aizsargājamo
ainavu apvidi

Reģionālas
nozīmes
ainaviski
vērtīgas
teritorijas

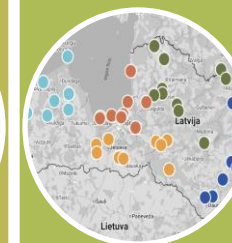
Nacionālas
nozīmes
ainaviski
vērtīgas
teritorijas

Unikālās
ainavas

Tipiskās
ainavas

Ainavu
dārgumi

Latvijas
Kultūras
kanons

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

Ainaviski vērtīgu teritoriju noteikšana šobrīd

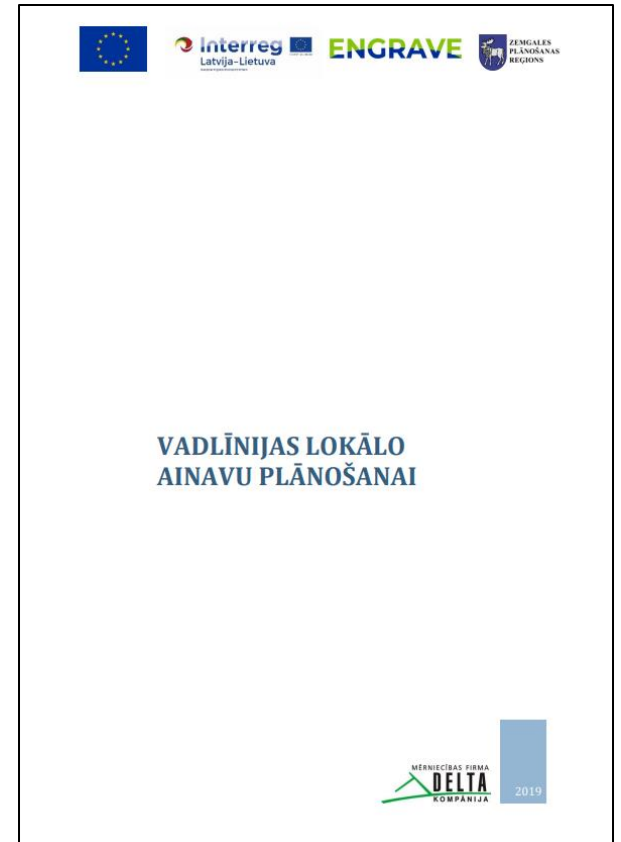
TIN5

Vietējā līmenī ainaviski vērtīgās teritorijas tiek noteiktas, izstrādājot pašvaldību teritorijas plānojumus

Regulējums

MK noteikumi Nr. 240

Teritorijas plānojums

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

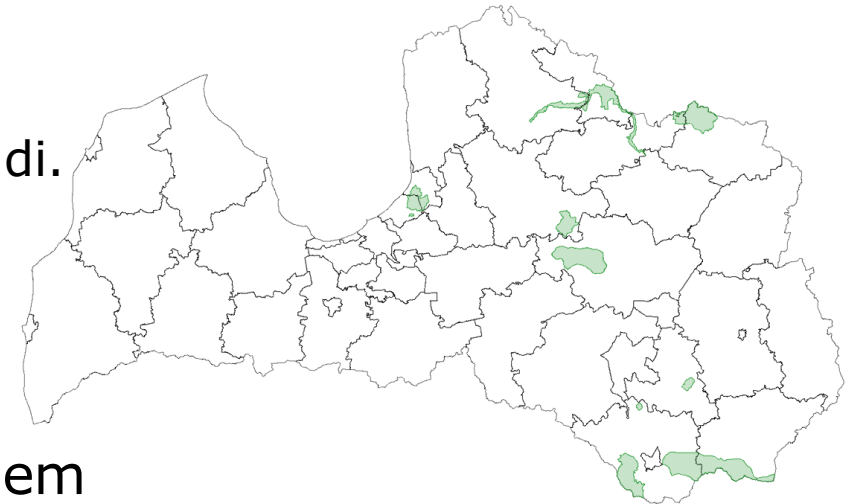
Ainaviski vērtīgu teritoriju noteikšana šobrīd

Aizsargājamie ainavu apvidi (AAA)

Aizsargājamo ainavu apvidi ir viena no īpaši aizsargājamo dabas teritoriju kategorijām. To noteikšanas mērķis ir aizsargāt un saglabāt raksturīgo un daudzveidīgo ainavu, saglabāt ainavas elementus, kas svarīgi bioloģiskajai daudzveidībai, kā arī uzturēt kultūrvēsturisko vidi.

Regulējums

- Likums "Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām"
- MKN749 par aizsargājamo ainavu apvidiem
- Individuālie MKN konkrētam AAA
- Dabas aizsardzības plāni
- Teritorijas plānojums

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

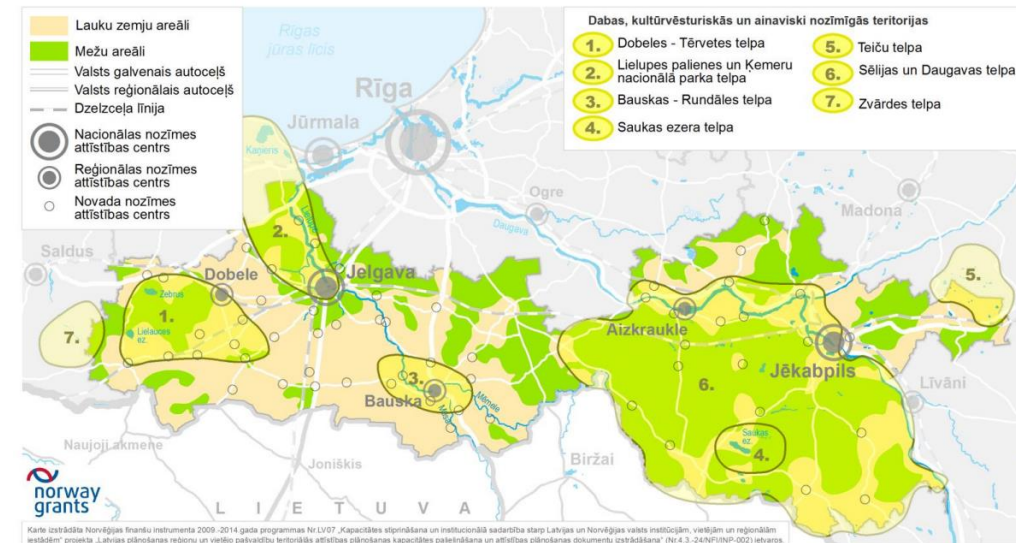
Ainaviski vērtīgu teritoriju noteikšana šobrīd

Reģionālas nozīmes ainavas

Plānošanas prakses rezultāts plānošanas reģionos

Regulējums

- nav juridiski saistošas
- nav vienoti definētas

3.12.attēls Ainaviski vērtīgās un kultūrvēsturiskās teritorijas

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

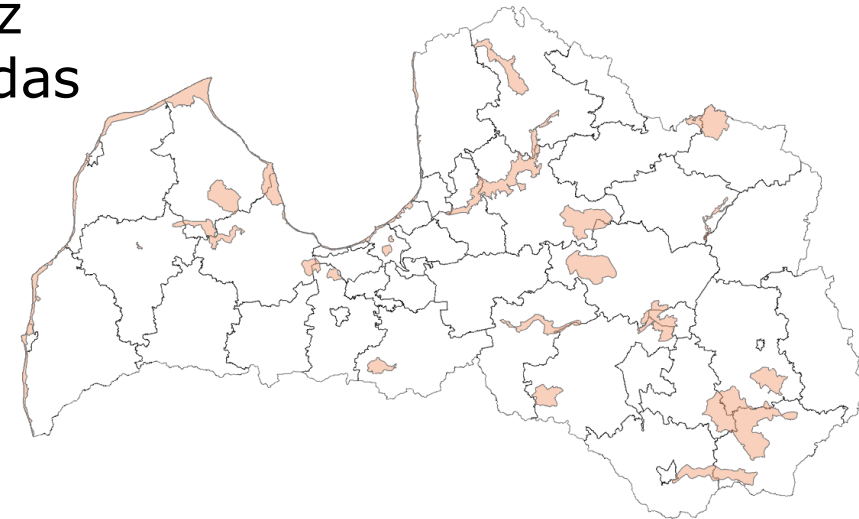
Ainaviski vērtīgu teritoriju noteikšana šobrīd

Nacionālas nozīmes ainavas

Izveidots priekšlikums 18 nacionālas nozīmes ainaviski vērtīgām teritorijām, balstoties uz valsts pētījumu programmas pētījuma. Šādas teritorijas un to robežas nav juridiski nostiprinātas.

Regulējums

Nav

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

Izaicinājumi, ar kuriem saskaramies praksē

- **MK noteikumi Nr. 240**
- **Teritorijas plānojums**
- **Ainavu plāns / tem. plānojums**
- **TIAN**

- Nav aktualizēta 12. nodaļa
- Pārāk plaša interpretācija
- Vienotas pieejas trūkums kārtībai un termiņiem
- Precīzāku norādījumu un kritēriju trūkums

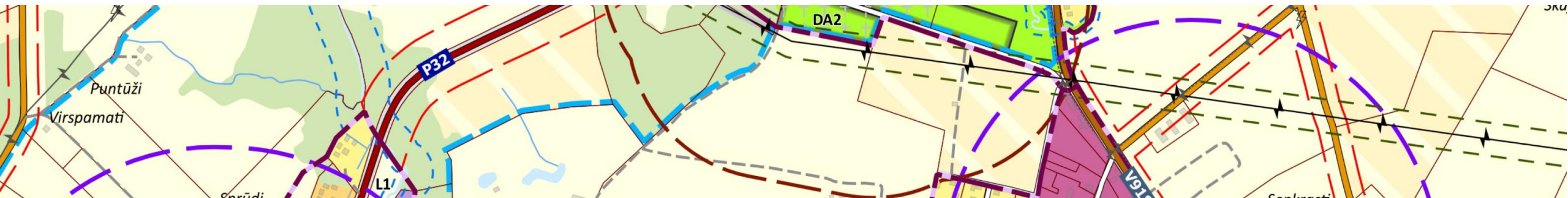
Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

Izaicinājumi, ar kuriem saskaramies praksē

- **MK noteikumi Nr. 240**
- **Teritorijas plānojums**
- **Ainavu plāns / tem. plānojums**
- **TIAN**

- TIN5 kā ierobežojumu nevis pārvaldības rīks
- Iedzīvotāju un ekspertu uzklaušanās balanss

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

Izaicinājumi, ar kuriem saskaramies praksē

- **MK noteikumi Nr. 240**
- **Teritorijas plānojums**
- **Ainavu plāns / tem. plānojums**
- **TIAN**

- Pieejamais finansējums un noteiktais darba uzdevums atspoguļojas to kvalitātē
- Dažāda veida kritēriji, noformēšana, pamatošana
- Nevajadzīgu un neaktualizētu punktu iekļaušana
- Ainavu plāna statuss, lai to ņemtu vērā

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

Izaicinājumi, ar kuriem saskaramies praksē

- **MK noteikumi Nr. 240**
- **Teritorijas plānojums**
- **Ainavu plāns / tem. plānojums**
- **TIAN**

- Nevajadzīgu un neaktualizētu punktu iekļaušana
- Neskaidra pašvaldības loma un kapacitāte noteikto nosacījumu izpildei
- Vērsts uz aizliegumiem, mazāk uz ieteikumiem, risinājumiem, apsaimniekošanu, pārvaldību

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

2027
Nacionālā
attīstības plāns

ES PON

Co-funded by
the European Union
Interreg

EUROPEAN
U R B A N
I N I T I A T I V E

URBACT

Co-funded by
the European Union
Interreg

LATVIJA

sli.do.com #ESPONLV

5. prezentācija

Paveiktais ainavu politikas īstenošanā un priekšlikumi

Luīze Eglīte
VARAM

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

MK noteikumi Nr. 240 12. nodaļas grozījumu priekšlikums

Galvenie mērķi:

- Mazināt subjektivitāti
- Veidot vienotu pieeju
- Precizēt kārtību un dokumentu izskatīšanas procesus

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

MK noteikumi Nr. 240 12. nodaļas grozījumu ieguvumi

- **Skaidri un obligāti kritēriji ainaviski vērtīgo teritoriju noteikšanai**
  - Vieglāk pamatot TIN5 statusu.
- **Ainavas plānošanas paplašināšana ārpus estētikas**
  - Ainavu plāns veidots par praktisku attīstības dokumentu.
- **Jauns rīks projektu ietekmes kontrolei – «Ainavu izpēte»**
  - Skaidri kontroles mehānismi situācijās, kad projekts var būtiski mainīt ainavas struktūru.
- **Pāreja no pasīvas aizsardzības uz aktīvu pārvaldību**
  - Iespēja nodrošināt ilgtspējīgāku teritorijas attīstību.

Šobrīd

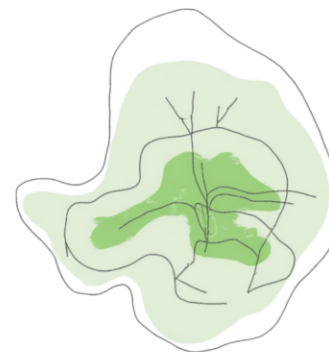
Tiek izstrādāts Teritorijas plānojums vai
lokālpānojums

vēlas noteikt ainaviski
vērtīgas teritorijas

jāveic ainavu novērtējums

Rezultātus ietvar ainavu
plānā

Ainaviski vērtīgo teritoriju noteikšana

Esoša ainaviski vērtīga teritorija

Tiek izstrādāts detālpānojums vai
būvprojekts

VAR PIEPRASĪT izstrādāt ainavu
izvērtējumu

pirms apmežošanas vai mežizstrādes

izstrādā ainavu dizaina plānu

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

MK noteikumi Nr. 240 12. nodaļas grozījumu priekšlikums

Esošā nodaļa

Ainavu plānu izstrādā, lai noteiktu ainaviski vērtīgas teritorijas, un to var veidot kā tematisko plānojumu. Saturs ir vērsts uz vērtīgo telpu, elementu un skatu punktu noteikšanu, kā arī kopšanas pasākumiem.

Grozījumi

- Ievieš ievērojami detalizētāku ainavu plāna saturu, ietverot ne tikai estētiskos, bet **arī ekoloģiskos un sociāli ekonomiskos aspektus.**
- Skaidro robežu noteikšanu.
- Nosakāmi vairāki **pārvaldības** aspekti:
  - Mērķi,
  - Vērtības,
  - Jutīgums,
  - Uzturēšanas nosacījumi,
  - Ietekmes mazināšanas pasākumi,
  - Rekomendācijas attīstībai.

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

MK noteikumi Nr. 240 12. nodaļas grozījumu priekšlikums

Esošā nodaļa

Ainaviski vērtīgās teritorijas nosaka, veicot ainavu novērtējumu, kura rezultātus ietver ainavu plānā. Prasības izmantošanai nosaka apbūves noteikumus.

Grozījumi

Nosaka četrus konkrētus obligātus kritērijus, no kuriem vismaz vienam ir jāizpildās, lai teritoriju noteiktu par ainaviski vērtīgu (TIN5):

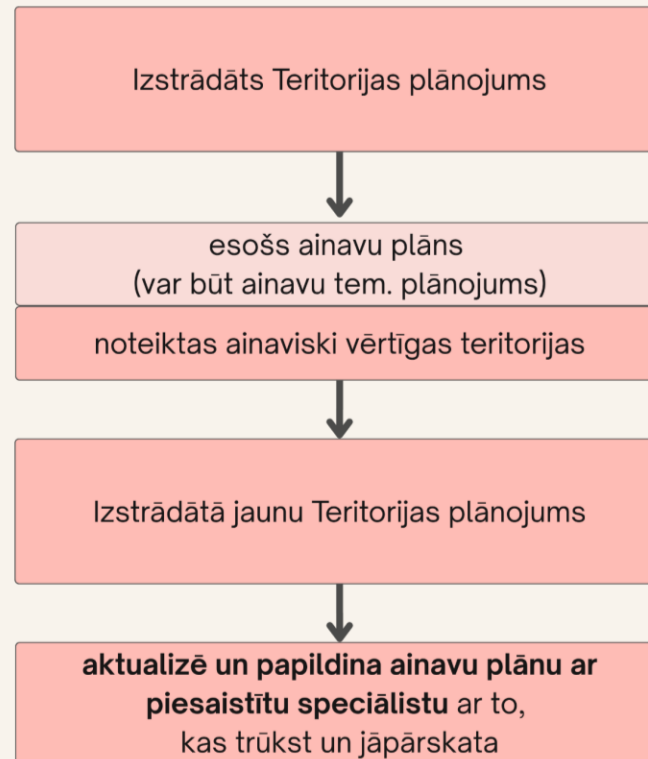
- 1.Kultūras mantojuma un/vai dabas vērtību koncentrācija**
- 2.Izteikti identitātes aspekti**
- 3.Vizuāli augstvērtīga**
- 4.Sabiedrības novērtēta**

Pēc
grozījumiem

Esošs/izstrādāts teritorijas plānojums un jaunā redakcija

Ainaviski vērtīgo teritoriju noteikšana

Pēc grozījumiem

ainavu plāns (var būt ainavu tem. plānojums)

Ainavu raksturojums un novērtējums (estētika, ekoloģija, sociāl-ekonomika), kurā

Nosaka ainaviski vērtīgās teritorijas pēc konkrētiem kritērijiem (atbilst vismaz 1 kritērijam)

- kultūras mantojuma un/vai dabas vērtību koncentrācija
- izteikti identitātes aspekti
- vizuāli augstvērtīga
- sabiedrības novērtēta

Robežu noteikšanā jāņem vērā:

- dabas aizsardzības plāni
- plānošanas reģionu ilgtspējīgas attīstības programmas
- Ainavu atlanta informācija.

Robežas precizē pēc dabā esošajām, tuvāko ainavas telpisko struktūru veidojošo elementu robežām.

Nosaka:

- ainavu kvalitātes mērķus;
- ainavu saglabājamās vērtības;
- publiski pieejamus skatu punktus un perspektīvas;
- ainavu jutīguma novērtēšanu
- apsaimniekošanas un uzturēšanas nosacījumus, lai saglabātu vērtīgos elementus;
- darbības zonējumu, norādot prioritāri saglabājamās, atjaunojamās vai reģenerējamās ainavu telpas, norādot potenciālas konflikta situāciju vietas;
- ietekmes mazināšanas pasākumus, integrējot jaunu apbūvi vai infrastruktūru, nezaudējot vietas identitāti;
- rekomendācijas ainaviski vērtīgo teritoriju attīstībai.

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

MK noteikumi Nr. 240 12. nodaļas grozījumu priekšlikums

Esošā nodaļa

Pašvaldība var pieprasīt veikt ainavas izvērtējumu detālplānojuma vai būvprojekta ietvaros. Pirms apmežošanas vai mežizstrādes jāizstrādā ainavu dizaina plāns.

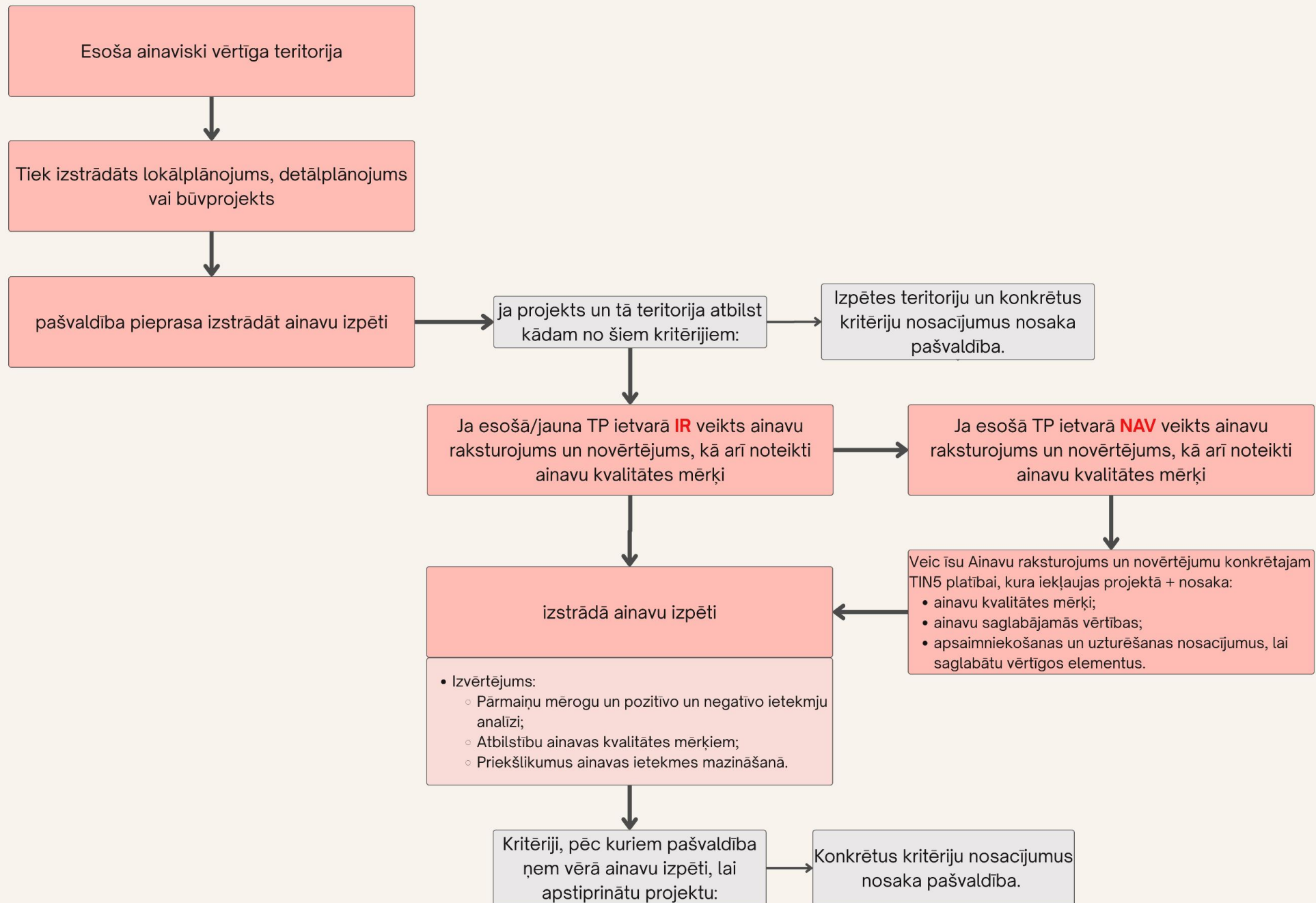
Grozījumi

Ievieš jēdzienu "**Ainavu izpēte**", ko var pieprasīt lokālplānojuma, detālplānojuma vai būvprojekta ietvaros.

Kritēriji ainavu izpētes nepieciešamībai.

Kritēriji, pēc kuriem apstiprina projektu, ņemot vērā ainavu izpēti.

Pēc grozījumiem Ainavu izpēte projektiem

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

MKN240 12.
nodaļas grozījumu
priekšlikums

Grozījumi kā
pamats un
iesākums, lai
veidotu atsevišķus
noteikumus

Jauni MKN tikai
par ainavām

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

Mērķis

- **Nostiprināt nac. nozīmes ainavas** un to teritorijas
- Noteikt to saglabāšanas un **uzturēšanas nosacījumus**
- Noteikt **vienotu pieeju** dokumentu izstrādē un teritoriju noteikšanās, uzturēšanā, apsaimniekošanā
- Ļaut **pašvaldībām pievērsties** galvenokārt vietējas nozīmes ainavām

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

Jauno MKN tvērumš

1. Vispārīgie noteikumi
2. Lietotie termini
3. Ainavu teritoriju kategoriju noteikšana
4. Ainavu teritoriju identificēšanas un novērtēšanas kārtība
5. Ainavu teritoriju robežu noteikšana
6. TIN5 un NNAVТ izmantošanas un aizsardzības nosacījumi
7. Ainavu plāna izstrādes kārtība
8. Ainavu izpētes izstrādes kārtība
9. Monitoringa un uzraudzības kārtība
10. Institūciju funkcijas
11. Pārejas noteikumi
12. Pielikumi